

Historieglimt 67

Fridheim og Finnes barnehjem

De to barnehjemmene lå ikke langt fra hverandre på eller ved Rønningssletta. Begge gav plass for barn som stod uten omsorg. De var mange. Slike barn ble ofte auksjonert bort til familier som tilbød minst mulig for å ta dem til seg som fosterbarn. På gårdene og plassene i Strinda var det overraskende mange fosterbarn. Familiene så dem som arbeidskraft. Så snart de var i stand til å yte noe, ble de satt i arbeid. De ble behandlet strengt og ofte led de vondt. Privatfolk tok initiativ til å hjelpe barna ved å opprette barnehjem som skulle bli et bedre alternativ for dem. Driften ble i stor grad basert på gaver og legatmidler.

Fridheim var det første som ble satt i gang. Det var fru Amalie Jenssen, født Hagerup, på Ranheim gård som opprettet stiftelsen *Barnehjemmet Fridheim*, den 8. august 1872. Navnet kom muligens fra parsellen Fredsheim på gården Jakobsli der det først holdt til. Senere var det på gården Heggdalen i Strinda. I 1878 flyttet barnehjemmet til Wangbergs Minde som da var landssted for arvingene etter Wangberg på Lillegården. Det lå på den nåværende adressen Fridheimveien 1-3. Fridheim var for jenter. Det tok hånd om foreldreløse og fattige piker fra Trondhjem og Strinda. Formålet var å oppdra og utdanne dem så de kunne livberge seg som tjenestejenter. Til en begynnelse var det fire jenter på hjemmet. Det økte senere til ti og i 1922 hadde 14 jenter tilhold der.

Barnehjemmet Fridheim eide ti legater. Det viktigste var Stephansons legat på kr 20.000. Carl Stephanson var kjøpmann i Trondhjem og døde i 1874. Han var eier av gårdene Nedre Rotvold og Reppe. Han bestemte at rentene av hans legat skulle gå til driften av Fridheim. Kronene var mer verdt da enn senere. Under den andre verdenskrigen rekvirerte tyskerne eiendommen. Etter krigen ble driften av barnehjemmet ikke gjenopptatt. Eiendommen ble utstykket til industri og boliger. Hovedbygningen ble ominnredet til leiligheter og revet i 1977. Bare gatenavnet minner i dag om barnehjemmet.

Finnes barnehjem var for gutter. Grosserer Hans Wingaard Finne (1835-1874) gav ved testamente av 1868 halvdelen av sin formue til Trondhjem kommune for å opprette en stiftelse for hjelpeløse og nødlidende barn. Den andre delen av formuen skulle gå til et hjem for eldre sjømenn. Stiftelsen hadde i 1903 en kapital på omtrent kr 350.000. Da kjøpte kommunen den 46 mål store eiendommen *Jægershvile* ved Rønningssletta. I 1907 ble det oppført et hus til barnehjem, tegnet av arkitekt Gabriel Kielland, kunstneren bak Domkirkens glassmalerier. Kielland var byggeleder og tegnet også møblene til huset. Det var beregnet til 25 gutter.

Hvordan var livet for barna på barnehjemmene? Det er det ikke lett å svare på liksom det er vanskelig å finne ut enkeltheter om folks liv i eldre tid. Dagliglivet etterlater få spor og minner til ettertiden. La oss heller se på

ønskene fra den som gav pengene, selv om det ofte er langt fra ønsker til realiteter. I årsmeldingen fra styret i 1909 refereres Finnes tanker fra testamentet: *«Om barnehjemmet har han selv bestemt, at der i sin tid skal opføres en bygning av anseelig utseende paa en tomt som maa gi tilstrækkelig, hyggelig lekeplads for barnene ... Til optagelse i barnehjemmet bør saadanne barn (fattige, hjælpeløse, helst foreldreløse) ha fortrinsret, hvis opdragelse skjønnes at ville bli forsømt naar de ikke optages. Barnene skal forbli i hjemmet til de er konfirmert og der faa pleie, underhold, beklædning og opdragelse. De skal søke byens almindelige skoler, men utenfor skolegangen oplæres i nyttige haandgjerninger. Med denne stiftelse, uttaler testator, har jeg i sær ønsket for en del at raade bot paa det mindre heldige i at nødlidende barn utsættes hos fremmede, som i regelen ikke kan antages at ville opofre sig for at gi dem en god opdragelse.»*

I 1940 ble også denne eiendommen rekvirert av okkupasjonsmakten. Etter krigen ble den solgt. Da bygde stiftelsen et barnehjem på Horgheim i Møllebakken, men driften opphørte i 1980. Den vakre bygningen har senere vært brukt til ulike formål og står fremdeles midt i et nybyggingsområde der Nye Lilleby skal ligge. Den bør bevares og gis nytt liv i bruk som ikke skader selv bygget. Det er både vakkert og av historisk interesse.